EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 1.3.2024.
COM(2024) 92 final

2024/0048 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par Tongas pievienošanos Partnerattiecību pagaidu nolīgumam starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Pievienotais Padomes lēmuma priekšlikums ir juridiskais instruments, ar ko Eiropas Savienības (ES) vārdā apstiprina Tongas pievienošanos Partnerattiecību pagaidu nolīgumam starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses ("nolīgums"), atbilstoši LESD 218. panta 6. punktam.

Padome 2002. gada 12. jūnijā pilnvaroja Komisiju sākt sarunas par ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem (EPN) ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm.

ES 2009. gada 30. jūlijā parakstīja pagaidu EPN starp Savienību (tobrīd Eiropas Kopienu), no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses. Papua-Jaungvineja un Fidži Republika pagaidu EPN provizoriski piemēro attiecīgi no 2009. gada 20. decembra un 2014. gada 28. jūlija.

Pagaidu EPN 80. pants paredz, ka nolīgumam var pievienoties citas Klusā okeāna salas. Tādējādi Samoa Neatkarīgā Valsts un Zālamana Salas pievienojās nolīgumam un to provizoriski piemēro attiecīgi no 2018. gada 31. decembra un 2020. gada 17. maija.

Tonga 2023. gada 13. jūlijā iesniedza Komisijai gan pieprasījumu pievienoties pagaidu EPN, gan tirgus piekļuves piedāvājumu. Komisija novērtēja piedāvājumu un atzina to par pieņemamu. Tā ir noslēgusi sarunas Savienības vārdā.

• Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā

Ar šo priekšlikumu īsteno Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses ("ĀKK un ES partnerattiecību nolīgums" jeb "Kotonū nolīgums", kas tiks aizstāts ar "*OACPS* un ES Partnerības nolīgumu" (nolīgumu, kas sekos Kotonū nolīgumam))[1].

Tongas pievienošanās pagaidu EPN, kas ir starp ES, Fidži, Papua-Jaungvineju, Samoa un Zālamana Salām noslēgts asimetrisks un ar PTO saderīgs tirdzniecības nolīgums[2], nostiprina tiesisko regulējumu ES tirdzniecības attiecībām ar partnervalstīm un atvieglo savstarpējo tirdzniecību. Turklāt ar to Tonga tiek iekļauta arī kopīgu noteikumu un iestāžu režīmā, kas izveidots ar pagaidu EPN.

Pēc tam, kad Pasaules Banka Tongu bija klasificējusi kā valsti ar vidēji augstiem ienākumiem, 2019. gadā šī valsts tika svītrota no vispārējo tarifa preferenču shēmas (VPS) saņēmējvalstu saraksta, un kopš 2021. gada 1. janvāra tā vairs negūst labumu no VPS preferencēm (beznodokļu un bezkvotu piekļuves ES tirgum).

Pēc pievienošanās un kamēr Klusā okeāna valstis (Fidži, Papua-Jaungvineja, Samoa un Zālamana Salas) nav pabeigušas attiecīgās iekšējās procedūras, ES un Tonga saskaņā ar

---

[1] OV L 287, 4.11.2010., 3. lpp., nolīgums, kas grozīts ar nolīgumu, kurš 2005. gada 25. jūnijā parakstīts Luksemburgā (OV L 209, 11.8.2005., 27. lpp.), un ar nolīgumu, kurš 2010. gada 22. jūnijā parakstīts Vagadugu (OV L 287, 4.11.2010., 3. lpp.).

[2] Padomes Lēmums (2009. gada 13. jūlijs) par to, lai parakstītu un provizoriski piemērotu Partnerattiecību pagaidu nolīgumu starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses (OV L 272, 16.10.2009., 1. lpp).

nolīguma 76. panta 3. punktu nolīgumu piemēro provizoriski ar nosacījumu, ka tās ir rakstiski viena otrai paziņojušas par šim nolūkam nepieciešamo procedūru pabeigšanu.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Ekonomisko partnerattiecību nolīgumā ietverti noteikumi par ilgtspējīgu attīstību (3. pants), ar kuriem Puses atkārtoti apstiprina, ka ilgtspējīgas attīstības mērķis ir nolīguma daļa, izpildot Kotonū nolīguma vispārīgos mērķus un principus un jo īpaši pildot vispārīgo apņemšanos mazināt un beidzot izskaust nabadzību veidā, kas saderīgs ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

Pagaidu EPN ir tirdzniecības nolīgums, kas orientēts uz attīstību un piedāvā Tongai asimetrisku tirgus piekļuvi un tai ļauj aizsargāt sensitīvas nozares no liberalizācijas, vienlaikus nodrošinot lielu skaitu aizsardzības pasākumu, kā arī klauzulu jauno nozaru aizsardzībai. Tajā turklāt ir ietverti izcelsmes noteikumi, kas atvieglo Tongas eksportu uz ES. Minētie noteikumi veicina attīstības politikas saskaņotības mērķa[3] sasniegšanu un ir saderīgi ar LESD 208. pantu.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Šā Padomes lēmuma juridiskais pamats ir Līgums par Eiropas Savienības darbību, jo īpaši tā 207. panta 4. punkta pirmā daļa saistībā ar tā 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punktu.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu kopējā tirdzniecības politika ir ekskluzīvā Savienības kompetencē.

- **Proporcionalitāte**

Šis priekšlikums ir nepieciešams, lai īstenotu Savienības starptautiskās saistības, kā noteikts ĀKK un ES partnerattiecību nolīgumā, jo īpaši, lai noslēgtu jaunu ar PTO saderīgu tirdzniecības vienošanos, pakāpeniski likvidējot šķēršļus tirdzniecībai starp Pusēm un veicinot sadarbību visās ar tirdzniecību saistītajās jomās.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Nav cita tiesību instrumenta, ko varētu izmantot šā priekšlikuma mērķa sasniegšanai.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- ***Ex post* izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Neattiecas.

- **Ietekmes novērtējums**

ES un ĀKK ekonomisko partnerattiecību nolīgumu ilgtspējas ietekmes novērtējums (IIN) tika veikts no 2003. līdz 2007. gadam. Šā projekta darba uzdevumu Eiropas Komisija publicēja 2002. gadā uzaicinājumā uz konkursu. Šā konkursa rezultātā piecu gadu pamatlīguma slēgšanas tiesības 2002. gada augustā tika piešķirtas *PwC France*. IIN galīgā ziņojuma projekts ieinteresētajām personām Eiropā tika iesniegts ES pilsoniskās sabiedrības dialoga

[3] Ar attīstības politikas saskaņotību ES un tās dalībvalstis politikā, kas varētu ietekmēt jaunattīstības valstis, cenšas ņemt vērā attīstības mērķus. Attīstības politikas saskaņotības nolūks ir samazināt pretrunas un veidot sinerģiju starp dažādām ES politikas jomām. Tās mērķis ir palielināt attīstības sadarbības efektivitāti mūsu partnervalstu labā.

sanāksmē, ko organizēja Eiropas Komisija 2007. gada 23. martā Briselē (Beļģijā). Jauns IIN nav veikts, jo šī iniciatīva attiecas uz pievienošanos spēkā esošam nolīgumam, ko jau piemēro citas Klusā okeāna salu valstis, kuru strukturālās iezīmes un ekonomiskā un sociālā situācija ir salīdzināma ar Tongas situāciju.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Uz Tongas pievienošanās pagaidu EPN apstiprināšanu neattiecas *REFIT* procedūras, tā nerada izmaksas Savienības MVU un nerada problēmas digitālās vides jomā

- **Pamattiesības**

Šis priekšlikums pamattiesību aizsardzību Savienībā neietekmē.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Tonga gūs labumu no pilnīgas beznodokļu un bezkvotu piekļuves ES tirgum visiem ražojumiem apmaiņā pret pakāpenisku tirgus atvēršanu ES ražojumiem. Ietekmes uz budžetu nav, jo Tonga pēc pievienošanās nolīgumam arī turpmāk lielā mērā varēs (kā iepriekš atbilstīgi standarta VPS kārtībai) piekļūt ES tirgum ar tādiem pašiem preferenču noteikumiem.

5. CITI ELEMENTI

- **Priekšrocības, ko pievienošanās sniedz ekonomikas dalībniekiem**

Pagaidu EPN izveido nosacījumus, kas ES ekonomikas dalībniekiem ļauj pilnībā izmantot iespējas, ko rada abu ekonomiku attiecības. Īstenojot pagaidu EPN, no muitas nodokļiem tiks lielā mērā atbrīvoti ES eksportētāji, kas uz Tongu eksportē rūpniecības ražojumus. Tas atbilst kritērijiem, kas noteikti 1994. gada *GATT* XXIV pantā (atcelt nodokļus un citus ierobežojošus tirdzniecības noteikumus attiecībā uz lielāko daļu tirdzniecības starp pusēm). Piedāvājums lielā mērā atbilst PTO robežvērtībai, t. i., 78,9 % no liberalizācijas (tarifu pozīcijās), kas atbilst 81 % no ES eksporta apjoma 20 gadu laikā. Tonga būs ieguvēja, jo tiks saglabāta tās beznodokļu un bezkvotu piekļuve ES tirgum.

Pagaidu EPN turklāt izveido noteikumu kopumu cita starpā tādās jomās kā ilgtspējīga attīstība, tehniskie šķēršļi tirdzniecībā (*TBT*) un sanitārie un fitosanitārie pasākumi. Turklāt pagaidu EPN Puses piedalās Tirdzniecības komitejā, kas izveidota saskaņā ar nolīgumu. ES iespēja izmantot nolīgumā paredzēto divpusējo strīdu izšķiršanas mehānismu palīdz sasniegt mērķi nodrošināt pārredzamu, nediskriminējošu un paredzamu vidi ES ekonomikas dalībniekiem Klusā okeāna valstīs.

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Tonga piedalīsies saskaņā ar pagaidu EPN 68. pantu izveidotajā Tirdzniecības komitejā, kas risina visus nolīguma īstenošanai nepieciešamos jautājumus, ieskaitot tā īstenošanas uzraudzīšanu un pārskatīšanu, *TBT* un SFS jautājumu koordinēšanas un apspriešanas nodrošināšanu, prioritāro nozaru un ražojumu, kā arī no tiem izrietošo prioritāro sadarbības jomu noteikšanu un pārskatīšanu un nolīguma grozījumu ieteikumu sniegšanu. Tirdzniecības komitejā ir Pušu pārstāvji.

- **Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)**

Neattiecas.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Priekšlikuma 1. un 2. pantā ietverti noteikumi par Tongas pievienošanās pagaidu EPN apstiprināšanu Savienības vārdā un par paziņojumiem, ar ko pauž Eiropas Savienības piekrišanu attiecībā uz pievienošanos nolīgumam un tā provizorisku piemērošanu saskaņā ar tā 76. panta 3. punktu.

Priekšlikuma 3. pantā ir noteikts, ka pievienošanās protokolu neinterpretē kā tādu, kas piešķir tiesības vai uzliek saistības, uz kurām var tieši atsaukties Savienības vai dalībvalstu tiesās.

Priekšlikuma 4. pantā ir noteikts šā lēmuma spēkā stāšanās datums.

2024/0048 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par Tongas pievienošanos Partnerattiecību pagaidu nolīgumam starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 207. panta 4. punkta pirmo daļu saistībā ar tā 218. panta 6. punkta otrās daļas a) apakšpunkta v) punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta piekrišanu[4],

tā kā:

1) Padome 2002. gada 12. jūnijā pilnvaroja Komisiju sākt sarunas par ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupu[5].

2) Partnerattiecību pagaidu nolīgums starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses[6] (“partnerattiecību pagaidu nolīgums”), ar ko izveido ekonomisko partnerattiecību nolīgumu satvaru, tika parakstīts Londonā 2009. gada 30. jūlijā. Papua-Jaungvineja un Fidži Republika provizoriski piemēro Partnerattiecību pagaidu nolīgumu attiecīgi no 2009. gada 20. decembra un 2014. gada 28. jūlija.

3) Partnerattiecību pagaidu nolīguma 80. pantā izklāstīti noteikumi par citu Klusā okeāna valstu pievienošanos. Tādējādi Samoa Neatkarīgā Valsts un Zālamana Salas pievienojās Partnerattiecību pagaidu nolīgumam un to provizoriski piemēro attiecīgi no 2018. gada 31. decembra un 2020. gada 17. maija.

4) Tonga 2023. gada 13. jūlijā iesniedza Savienībai pieprasījumu pievienoties un tirgus piekļuves piedāvājumu.

5) Komisija izvērtēja Tongas piedāvājumu un atzina to par pieņemamu. Attiecīgi 2023. gada 27. septembrī Komisija pabeidza sarunas ar Tongu.

6) Saskaņā ar Partnerattiecību pagaidu nolīguma 76. panta 3. punktu Savienībai un Tongai Partnerattiecību pagaidu nolīgums jāsāk provizoriski piemērot pēc desmit dienām no dienas, kad abas Puses rakstiski viena otrai paziņojušas par šim nolūkam vajadzīgo procedūru pabeigšanu.

---

4 Eiropas Parlaments deva piekrišanu [datums].

5 Padomes sniegtās sarunu norādes par ekonomiskās partnerības nolīgumiem ar ĀKK valstīm un reģioniem (9930/02 (DG E II) HH/sg).

6 Padomes Lēmums 2009/729/EK (2009. gada 13. jūlijs) par to, lai parakstītu un provizoriski piemērotu Partnerattiecību pagaidu nolīgumu starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses (OV L 272, 16.10.2009., 1. lpp.).

7) Tongas pievienošanās Partnerattiecību pagaidu nolīgumam būtu jāapstiprina Savienības vārdā, ja saskaņā ar tā 80. panta 2. punktu Tonga deponē pievienošanās aktu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Ar šo Savienības vārdā apstiprina Tongas pievienošanos Partnerattiecību pagaidu nolīgumam starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Klusā okeāna valstīm, no otras puses ("Partnerattiecību pagaidu nolīgums"), ja saskaņā ar tā 80. panta 2. punktu Tonga deponē pievienošanās aktu.

2. Komisijas priekšsēdētāja Savienības vārdā paziņo pārējām Partnerattiecību pagaidu nolīguma līgumslēdzējām pusēm un Tongai par to, ka Savienība ir apstiprinājusi Tongas pievienošanos Partnerattiecību pagaidu nolīgumam.

3. Šim lēmumam pievienots Tongas tirgus piekļuves piedāvājuma teksts.

2. pants

1. Lai starp Savienību un Tongu provizoriski piemērotu Partnerattiecību pagaidu nolīgumu, Komisijas priekšsēdētāja Savienības vārdā sniedz Partnerattiecību pagaidu nolīguma 76. panta 3. punktā minēto paziņojumu.

2. Partnerattiecību pagaidu nolīgumu Savienība un Tonga sāk provizoriski piemērot pēc desmit dienām no dienas, kad tās saskaņā ar 1. punktu ir rakstiski paziņojušas viena otrai par šim nolūkam vajadzīgo procedūru pabeigšanu.

3. pants

Tongas pievienošanās Partnerattiecību pagaidu nolīgumam apstiprināšanu neinterpretē kā tādu, kas piešķir tiesības vai uzliek saistības, uz kurām var tieši atsaukties Savienības vai dalībvalstu tiesās.

4. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs